

ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ ДЕФІНІЦІЇ «КОРУПЦІЯ» ТА ПРИЧИНИ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ЦЬОГО ЯВИЩА В УКРАЇНІ

У статті розглядаються проблеми розуміння дефініції «корупція» в Україні та глибинні причини розповсюдження цього явища. Прослідковуються в історичному розрізі складнощі кваліфікації корупції, а також механізмів запобігання та протидії. Зазначається, що сучасна ситуація з корупцією в Україні здебільшого зумовлена тими тенденціями, які перейшли від радянських часів і стали характерними для перехідного етапу на шляху до розбудови сучасної демократичної держави. Проаналізовано використання дефініції «корупція» в літературі з державного управління та юриспруденції та встановлено, що науковцями висловлюється достатньо велика кількість думок щодо розуміння сутності цього явища. Виходячи із запропонованих визначень корупції, виокремлюються головні ознаки корупційних дій, що тією чи іншою мірою характерні цьому визначенню. Звертається увага на те, що недолік певної кількості визначень аналізованого терміна в тому, що суб'єктом корупційних дій розглядається тільки особа, що наділена владними повноваженнями. При цьому фактично не враховується роль іншої сторони, що достатньо часто добровільно та для власної вигоди пропонує хабар, знаючи, що подібні дії є позазаконними, а також мають негативні наслідки. Зазначається, що останнім часом в Україні чимало говориться про необхідність прозорості, відкритості та відповідальності влади, а також про те, що відсутність відповідальності державних службовців та політиків стала визначальним фактором недовіри громадськості до влади. Приділяється увага політичній заангажованості державних службовців, ситуація з якою теж доволі невизначена, в нормативній базі не значиться цей факт, що може бути підґрунтям для неналежного виконання своїх обов'язків. У процедурному аспекті питання конфлікту інтересів є не зовсім визначеним та потребує ретельного розгляду, оскільки може певним чином впливати на процес ротації кадрів. Ця ротація може відбуватися не тільки на засадах об'єктивності, а й залежно від певних поглядів та політичної доцільності.

Ключові слова: корупція; корупційні дії; корупційні ризики; корупціогенні можливості; державні службовці; хабар.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Тепер не викликає вагання факт, що корупція являє собою серйозну заваду на шляху розвитку Української держави, адже вона є одним з основних компонентів, які створюють фактичну загрозу національній безпеці та демократизації в Україні. Корупція досить негативно відбивається на всі напрями суспільного життя: політику, економіку, управління, правову і соціальну сфери, міжнародні відносини, громадську свідомість.

Проблема боротьби з корупцією нині досліджуються вітчизняними науковцями й достатньо докладно висвітлюються у ЗМІ. Напрями та способи протидії цьому негативному факту є темою дискусій політиків, соціологів, економістів, юристів.

Конкретна протидія корупції в нашій державі утруднена багатьма помітними проблемами, в тому самому числі й проблемою нормативного забезпечення.

Проте для вирішення проблеми ефективності та доцільності впровадження низки заходів протидії корупції важливим, перш за все, є визначення правильності розуміння сутності цього явища. Це питання є провідним не тільки для дослідження корупції в розрізі державного управління, а й дослідження корупції в різних галузях науки, таких, як політологія, соціологія, економіка.

Аналіз досліджень і публікацій. Окремим питанням аналізу явища корупції присвячували такі дослідники: О. С. Бадалова [4], І. В. Валюшко [11], І. П. Гуртовенко [5], О. Журавльова [6], Г. В. Кохан [7], С. О. Кохан [3], М. І. Марич [8], Е. С. Молдован [10], Л. Онищенко [1], М. В. Чабанна [9], І. В. Чемерис [2].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є виокремлення загальних проблем сприймання самого поняття корупції,

визначення причин широкого розповсюдження та складності боротьби та запобігання цьому явищу, встановлення основних характеристик корупціогенності, впливу політичного життя на прояви корупції, а також морально-етичної складової цього питання.

Виклад основного матеріалу дослідження

Ще за радянських часів боротьба з корупцією хоча і проводилась владою, але не мала великого успіху. З часом це явище лише загострювалось, а сам процес боротьби мав певні характерні ознаки.

По-перше, факт корупції не визнавався радянською владою, а як термін почали вживати лише у 80-х роках. Довгий час заперечення цього терміну являло собою заперечення самого явища. Замість цього вживалися такі визначення, як «зловживання службовим становищем» або «хабарництво». Подібне відношення поставило під сумнів продуктивну боротьбу із корупцією та запобігання їй проявам.

По-друге, радянська правова культура постійно достатньо наївно і без належного аналізу давала пояснення причинам корупційних діянь. Наприклад, у закритому документі ЦК КПРС «Про посилення боротьби з хабарництвом і розкраданням народного добра» від 29 березня 1962 року, говорилося про те, що хабарництво являє собою соціальне явище, що народжене реаліями капіталістичного суспільства. Жовтнева революція викоринила основні причини хабарництва, а радянська адміністративно-управлінська система – це будова нового типу. В якості коренів корупції перелічувалися хибні дії в роботі державних, партійних та профспілкових органів у сфері виховання трудящих [1]. Документи подібного типу були типовими для всього радянського періоду, що характеризує владні відносини того часу. Це говорить про очевидну невідповідність між примітивним поясненням причин корупції, неадекватних засобів боротьби та неадекватним розумінням явища корупції.

По-третє, вищі радянські і партійні функціонери були практично недоторканими та не підпадали під розгляд карними органами.

По-четверте, рішення приймалися партійним керівництвом держави на власний розсуд, виходячи з необмеженості влади та не завжди були погодженими.

По-п'яте, проти корупції в державному апараті протидіяли винятково працівники цього апарата. З цього випливало два наслідки:

1) представники апарату, що переймалися боротьбою з корупційними проявами, не в змозі були змінити джерела породження корупції;

2) боротьба з корупціонерами частіш за все перетворювалася на боротьбу проти конкурентів.

Сучасна ситуація з корупцією в Україні здебільшого зумовлена тими тенденціями, які перейшли від радянських часів і стали характерними для перехідного етапу на шляху до розбудови сучасної демократичної держави.

Результати корупції розповсюджуються на всі сфери суспільного життя, складають соціальне напруження, викликають у населення розчарування в здатності влади побороти системну кризу. Така ситуація на сучасному етапі розвитку нашої держави спонукає до набуття особливого значення наукових досліджень з проблем боротьби з корупцією.

Протягом останніх років основні аспекти явища корупції в Україні стали предметом суперечок серед науковців у сфері державного управління, політології та юриспруденції, але глибоких наукових розробок з цієї проблематики поки що недостатньо. Однак варто зазначити, що значна частка наукової літератури з питань боротьби та запобігання корупційним проявам взагалі мала не стільки науковий, скільки практичний характер і торкалася, переважно, проблем реалізації різноманітних аспектів протидії корупції саме на практиці.

У світовій практиці немає одностайного, загальноприйнятого визначення дефініції «корупція», оскільки вона є складним соціальним явищем із надзвичайно великою різноманітністю його форм прояву. Окремі спеціалісти вважають, що внаслідок низки причин встановити чітке визначення такому явищу практично неможливо [2].

Однією з основних причин неодностайного визначення називають культурні розбіжності різних суспільств. Певний факт, що в одній державі сприймається як дача хабара, в іншій – цілком дозволена практика та елемент національної культури.

З часів проголошення незалежності України визначення «корупція» набуло великого поширення у вітчизняній науковій літературі та виступах управлінців, політичних і громадських діячів.

В енциклопедичних словниках цей термін визначається по-різному. Найбільш поширено пропонуються два основних тлумачення його виникнення. Згідно з першим – слово корупція сформувалося від латинського «*corruptio*», що перекладається як підкуп, хабар. Відповідно до другої версії – походження цього визначення пов'язано із поєднанням двох латинських слів «*corrupt*» та «*impere*». Перше перекладається як деяка кількість людей, друге – як дієслово, що означає руйнування, пошкодження, скасування певного процесу. Утворений злиттям цих слів термін «*corruptere*» вживався для позначення змови декількох осіб з метою здійснення перешкоди правосуддю або відправленню інших владних повноважень.

Після введення у вжиток термін «корупція» достатньо швидко набув популярності. Це зумовило спрямування до його масового вжитку науковцями, державними службовцями, політичними діячами, а також пересічними громадянами. Поряд з тим, вживаючи цю дефініцію, автори вкладали в неї різну сутність. Під корупцією розумілося будь-яке використання власних повноважень у своїх цілях будь-якою особою, що наділена владою.

Багатоваріантність підходів до визначення категорії «корупція» стала однією з вагомих проблем, що пов'язані з дослідженням цього явища. При цьому важко дати відповідь на запитання: чи можливо визначити універсальне розуміння поняття корупції, яке б відповідало вимогам багатьох галузей науки. У дефініцію «корупція» різні науковці часто вкладають різноманітний зміст, зводячи корупцію до лише хабара або визначаючи корупцію за допомогою загальних формулювань, що не мають конкретних ознак правопорушення. До того ж, складність визначення вище зазначеного терміна пояснюється й

тим, що в різних правових системах маються свої визначення терміна «корупція» та кола корупційних дій, які розповсюджені в суспільстві.

Визначним моментом є те, що корупція не завжди може проявлятися однаково та не завжди має схожі мотивацію та наслідки. Однак при цьому корупція зазвичай завдає шкоди звичайному функціонуванню суспільства, оскільки прийняття важливих рішень відбувається на основі прихованих мотивів та без урахування реальних інтересів громадськості.

Під час розгляду проблеми корупції, доцільно розглянути визначення, в яких ця дефініція вживається в міжнародно-правових документах. На VIII Конгресі Організації Об'єднаних Націй з попередження злочинності та поведіння із злочинцями в Гавані 27 серпня – 7 вересня 1990 р. було ухвалено резолюцію щодо цього питання. В главі I «Кримінальне законодавство» зазначалося, що термін «корупція» має швидше загальний характер і не є точним правовим терміном. «Найбільш явним проявом корупції є одержання хабара тією або іншою особою». Поряд із цим встановлювалось, що проявами явища корупції є й інші дії, що не охоплюються описом поняття хабарництва. До цього відносяться розкрадання державної власності з метою використання в особових цілях, а також зловживання посадовим становищем для неправомірного одержання певних переваг. Також можна додати будь-яке заплановане або передбачуване отримання преференцій у результаті необґрунтованого використання посадового статусу та протиріччя між службовими обов'язками й особистими інтересами [3].

Можна зустріти робоче визначення категорія «корупція» міждисциплінарної групи по корупції Ради Європи. Воно є значно ширшим аніж попередні. Корупція характеризується як хабарництво та будь-яка інша поведінка осіб, на яких покладено виконання певних службових обов'язків, як у державному, так і у приватному секторі, та яке призводить до порушення своїх обов'язків, що покладені на них відповідно до статусу посадової особи, співробітника та має на меті отримання будь-якої незаконної користі для себе та інших [4].

Аналіз використання дефініції «корупція» в літературі з державного управління та юриспруденції засвідчує, що науковцями висловлюється достатньо велика кількість думок щодо розуміння сутності цього явища. Виходячи із запропонованих визначень корупції, можна виокремити головні ознаки корупційних дій, що тією чи іншою мірою характерні цьому визначенню:

1) корупційні дії можуть здійснюватися не тільки уповноваженими на здійснення функцій держави, а й іншими особами, що прирівнюються до них або уповноваженими представниками юридичних осіб;

2) корупційні дії пов'язані з протиправним застосуванням наданих уповноваженим на здійснення функцій держави та іншим особам певних пільг чи інших переваг;

3) метою корупційних дій є отримання пільг, послуг, матеріальних благ та інших переваг для себе або для третіх осіб, чи отримання якихось привілеїв будь-якими фізичними та юридичними особами.

Якщо проаналізувати вживання терміна «корупція» в науковій літературі, можна встановити, що науковцями

висловлюється достатньо широке розмаїття поглядів щодо розуміння суті цього явища. Серед варіантів висловлюються не лише досить загальні, розмиті формулювання, а й такі, що суперечать одне одному. Іншим недоліком певної кількості визначень цього терміна в тому, що суб'єктом корупційних дій розглядається тільки особа, що наділена владними повноваженнями. При цьому фактично не враховується роль другої сторони, що достатньо часто добровільно та для власної вигоди пропонує хабар, знаючи, що подібні дії є позаконними, а також мають негативні наслідки.

Так наводиться категоричне судження щодо коренів виникнення корупції у сфері державного управління формулювання: держава встановлює невисокі посадові оклади й «закриває очі» на те, що службовець в подібному випадку розраховує на завуальовані можливості посади. Це є основною першопричиною корупції та використання службового становища у власних цілях. Подібна категоричність є достатньо суперечливою. Кожен держслужбовець повинен бути захищеним як соціально, так і матеріально. Держава, у свою чергу, повинна відзначати відповідальну діяльність та важкі умови праці чиновників відповідною заробітною платою. Така постановка питання є нормою для всіх розвинутих демократичних держав. Виникненню та розквіту корупції сприяють:

– прогалини законодавчих та багатоманітних нормативно-правових актів, що створюють приховані можливості посад, вади існуючого контролю за виконанням цих нормативно-правових актів, коли наголоси в контрольному провадженні зміщені в бік додержання строків опрацювання вказівок, а не в бік якості цього опрацювання;

– брак гнучкої та ефективної системи контролю у державній службі, що охоплювала би не тільки терміни рух звітності по опрацьованій документації між виконавцем та різними державними інституціями;

– питання трудової дисципліни, вади аналізу корупціогенних прихованих можливостей посад та недостатні розробки дієвих методів боротьби з цим явищем [5].

Як вище зазначалося, серед коренів розповсюдження корупції в Україні доволі часто зазначається радянська спадщина. Розростання чималого апарату контролю за сферою підприємницької діяльності, розповсюдження тіньової економіки, що розпочалося ще за часів процвітання планової системи, створили зручні умови для перерозподілу державної власності і перетворення посадового становища у джерело збагачення. Управлінський апарат нової Української держави залишив за собою право на контроль за доступом до участі в приватизації, державних замовленнях та тендерах.

Вчені М. Камлик і Є. Невмержицький вважають, що значною мірою корупцію в нашій країні стимулює наявність вагомих залишків командно-адміністративної системи в якості занадто великого управлінського апарату із занадто широкими повноваженнями. Наприклад, повноваження розпорядчого та дозвільного характеру, а також переважання за рахунок керівних посад службовців старої генерації з консервативною психологією, які не сприймають потреби демократичних перетворень [6].

Однак причиною розповсюдження корупції в Україні є не лише історична спадщина. Останнім часом в Україні чимало говориться про необхідність прозорості, відкритості та відповідальності влади, а також про те, що відсутність відповідальності державних службовців та політиків стала визначальним фактором недовіри громадськості до влади. Але, для забезпечення прозорості влади необхідна як політична воля еліти, так і побажання громадськості знизу. Перше достатньо часто декларується на найвищому рівні, друге ж ще перебуває на початковому етапі формування та стимулюється, здебільшого, іноземними фондами, які є фінансованими донорами.

Противітання корупції в Україні має кілька причин, що є достатньо відомими. Серед них переоцінка цінностей всередині суспільства та недостатньо ефективна робота керівників, що стає негативним прикладом для їх підлеглих, матеріальні проблеми, слабкий контроль, а також лояльність до дій, які можуть спровокувати корупційні дії.

Стосовно типової ситуації, що створює умови для корупційних дій, є черга, що виникає в результаті великого попиту на адміністративні послуги, який значно перевищує пропозиції на них. У такий подібній ситуації управління чергою може здійснюватися законним чи незаконним шляхом [7].

Наступний чинник, що сприяє розповсюдженню корупції, – це ставлення в суспільстві до цього явища. Сьогодні більшість людей просто не уявляє життєдіяльність без підкупу в певних ситуаціях та не чинить опору проявам здириництва. Велика частка підприємців згодна сплачувати додаткові кошти, якщо постане така потреба.

Загальновизнаним фактом є те, що в корупції беруть участь, з одного боку, державний службовець, з іншого – будь-яка юридична чи фізична особа. Також небезпечним є зрощування органів державної влади та місцевого самоврядування з приватними структурами, формування ділових відносин, що виходять за межі правового поля. Як свідчить багато спеціалістів, сьогодні майже не існує приватної організації, яка б для пом'якшення тиску з боку державних структур систематично не платила значні грошові суми [8].

Як свідчить аналіз причин виникнення корупції та її наслідків, науковці часто стверджують, що це явище є характерним для культури більшості країн, як тих, що розвиваються, так і розвинених. Фактом, що часто люди лояльно ставляться до сплати малих доволі сум за надання адміністративних послуг, різних ліцензій та дозволів, й виправдовується хабарництво. Однак таке схвалення можуть пов'язувати з різним сприйняттям у якості хабара або подарунка, залежно від ситуації та самого «подарунка». Але у випадку, коли презент виходить за межі звичної доброзичливості та гостинності, це змінює градацію людських цінностей й призводить до занепокоєння та дискомфорту.

Чинників низької ефективності боротьби, протидії з корупцією, як і чинників поширення цього явища, науковці, практики та пересічні громадяни можуть назвати велику кількість. Однак деякі виділяють основні чинники. Так науковець О. Кальман виділяє один чинник, який вважає першоджерелом усіх інших, –

відсутність суспільного контролю. На його думку, саме контролю за діяльністю посадовців з боку громадськості та відповідальності перед суспільством бракує в сучасній Україні, особливо після обрання європейського вектору розвитку [9].

Серед передумов корупційних ризиків можна виділити наступне:

- не розроблено правовий механізм запобігання та вирішення конфлікту інтересів, який виникає у ході діяльності службовців, які потрапляють на виборні посади;

- не регулюється порядок та механізм просування інтересів громадян та їх об'єднань у розробку та провадження політики виборними органами;

- хоча існують стандарти етичної поведінки для державних службовців загалом, та окремих органів і служб, їх впровадження в професійну діяльність виборних посадових осіб залишається на початковому етапі.

З політичною заангажованістю державних службовців теж ситуація доволі невизначена, в нормативній базі не значиться цей факт, що може бути підґрунтям для неналежного виконання своїх обов'язків. У процедурному аспекті питання конфлікту інтересів є не зовсім визначеним та потребує ретельного розгляду, оскільки може певним чином впливати на процес ротації кадрів. Ця ротація може відбуватися не тільки на засадах об'єктивності, а й залежно від певних поглядів та політичної доцільності. За твердженням багатьох спеціалістів, зміна політичного керівництва не повинна кардинальним чином впливати на кадрову політику в органах влади.

Як затверджено в «Концепції ротації кадрів на окремих посадах державних службовців» ротацію кадрів спричиняють помилки в заміщенні вакансій, а також кадровий застій. Ротація по горизонталі та вертикалі є однією з основ кадрової політики, оскільки це створює дієвий кадровий резерв та ефективно забезпечує владні структури досвідченими спеціалістами, які відповідають своїм посадам. Окрім цього ротація кадрів має запобігати проявам корупції на державній службі, особливо серед тих посад, що потенційно є корупціогенними, внаслідок виконання наданих повноважень [10].

Науковцями іноді виділяються три види корупції: верхівкова, низова, вертикальна. До першої відносяться політики, а також вищий склад чиновництва, які мають безпосереднє відношення до ухвалення рішень з високою вартістю. Серед таких рішень можна назвати лобіювання вигідних нормативно-правових актів, розподіл державних замовлень, проведення приватизації тощо. Друга – низова корупція – безпосередньо пов'язана з постійною взаємодією громадян та державних службовців. До них належать видача дозволів, реєстраційних документів, довідок, штрафів. Нерідко це породжує розгалужену систему корупційних зв'язків у державній організації. Це у свою чергу породжує корупцію третього виду – вертикальну. Вона може пов'язувати попередні два види та формувати розвинену корупційну систему зі стійкою структурою [11].

Фундаментом сприятливої для корупційних діянь громадської думки є існування українців за девізом пошуку приватного вирішення власних проблем, що є

результатом історично зумовленої недовіри до владних органів загалом, а також до державних службовців. Подібна характеристика українців підштовхує відшукувати корупційні варіанти подолання власних проблем. Непрозорість дозвільної системи та складність контрольних процедур у взаємозв'язках владних структур та громадян підштовхують до процвітанню корупції у країні.

Висновки. Підсумовуючи, можна сказати, що корупція є доволі складне та багатогранне явище, яке до того ж є аморфним та може пристосовуватись до суспільно-політичної ситуації. Корупційні діяння, зазвичай, припускають розгалужену систему зв'язків.

Це залежить як від об'єктивних, так і суб'єктивних факторів, пов'язується як із загальною економічною й політичною ситуацією в країні, так і з рівнем моралі звичайних громадян та представників влади. Отже, низка перелічених факторів на сьогодні має місце в Україні. Це й визначає об'єктивну характеристику як дуже корумпованої держави. На сьогодні активізувався інтерес як влади, так і суспільства до проблеми корупції, робляться певні кроки, але залишається ще великий пласт робіт, який варто присвятити розробці не декларативних документів, а дієвих механізмів протидії проявам корупції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Онищенко Л. Профілактичний акцент щодо корупції... Документи СРСР / Л. Онищенко // Незалежний аудитор. – 2013. – № 4. – С. 101–104.
2. Чемерис І. В. Особливості етимології терміна «корупція» / І. В. Чемерис // Держава і право. – 2010. – Вип. 50. – С. 577–581.
3. Кохан С. О. Забезпечення відповідальності та запобігання корупції у державній кадровій політиці [Електронний варіант] / С. О. Кохан // Державне управління: теорія і практика. – 2007. – № 1. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/dutp/2007-1/txts/07ksodkp.htm>.
4. Бадалова О. С. Загальні історико-правові аспекти боротьби з корупцією / О. С. Бадалова // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2011. – № 11. – С. 149–153.
5. Гуртовенко І. П. Історичний аспект корупції / І. П. Гуртовенко // Запорізькі правові читання : матеріали щорічної міжнар. наук. – практ. конф. (17-18 травня 2012 р.) / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. – Запоріжжя, 2012. – С. 74–77.
6. Журавльова О. «Корупція – стоп!» – не чергове гасло, а відповідь на виклики сучасності / О. Журавльова // Фінансовий контроль. – 2014. – № 1. – С. 14–17.
7. Кохан Г. В. Явище політичної корупції: теоретико-методологічний аналіз : [монографія] / Г. В. Кохан. – К. : НІСД, 2013. – 232 с.
8. Марич М. І. Чинники корупції та організованої злочинності в сучасному суспільстві / М. І. Марич // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 2. – С. 340–344.
9. Чабанна М. В. Оцінка корупції як неформального політичного інституту та індексування демократичності політичного режиму: кореляційний аналіз / М. В. Чабанна // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. – 2013. – № 3. – С. 229–258.
10. Молдован Е. С. Морально-ідеологічні засоби запобігання і протидії корупції на державній службі України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. управлін. : 25.00.03 / Ельвіра Степанівна Молдован. – Дніпропетровськ, 2013. – 19 с.
11. Валюшко І. В. Соціальні чинники протидії корупції в Україні / І. В. Валюшко // Стратегічні пріоритети. – 2013. – № 2. – С. 69–73.

*В. П. Беглиця,
Черноморський державний університет імені Петра Могили,
г. Николаев, Україна*

ПРОБЛЕМЫ ПОНИМАНИЯ ДЕФИНИЦИИ «КОРРУПЦИЯ» И ПРИЧИНЫ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ДАННОГО ЯВЛЕНИЯ В УКРАИНЕ

В статье рассматриваются проблемы понимания дефиниции «коррупция» в Украине и глубинные причины распространения данного явления. Прослеживаются в историческом разрезе сложности квалификации коррупции, а также механизмы предотвращения и противодействия. Отмечается, что современная ситуация с коррупцией в Украине в основном обусловлена теми тенденциями, которые остались от советских времен и стали характерными для переходного этапа на пути к развитию современного демократического государства. Проанализировано использование дефиниции «коррупция» в литературе по государственному управлению и юриспруденции, и установлено, что учеными высказывается достаточно большое количество мнений в понимании сущности данного явления. Исходя из предложенных определений коррупции, выделяются главные признаки коррупционных действий, в той или иной степени характерны данному определению. Обращается внимание на то, что недостатком большого количества определений рассматриваемого термина в том, что субъектом коррупционных действий рассматривается только лицо, наделенное властными полномочиями. При этом фактически не учитывается роль другой стороны, что достаточно часто добровольно и для собственной выгоды предлагает взятку, зная, что подобные действия являются незаконными, а также имеют негативные последствия. Отмечается, что в последнее время в Украине много

говорится о необходимости прозрачности, открытости и ответственности власти, а также о том, что отсутствие ответственности государственных служащих и политиков стала определяющим фактором недоверия общественности к власти. Уделяется внимание политической ангажированности государственных служащих, ситуация из которой тоже довольно неопределенная, в нормативной базе не значится этот факт, что может быть основанием для ненадлежащего исполнения своих обязанностей. В процедурном аспекте вопрос конфликта интересов не совсем определенным и требует тщательного рассмотрения, поскольку может определенным образом влиять на процесс ротации кадров. Эта ротация может происходить не только по принципам объективности, но и в зависимости от определенных взглядов и политической целесообразности.

Ключевые слова: коррупция; коррупционные действия; коррупционные риски; коррупциогенные возможности; государственные служащие; взятка.

V. P. Beglitsya,

Petro Mohyla Black Sea State University, Mykolayiv, Ukraine

PROBLEM OF UNDERSTANDING OF THE “CORRUPTION” DEFINITION AND THE CAUSES OF THE PHENOMENON OUTSPREAD IN UKRAINE

The following article deals with the problem of understanding of the “corruption” definition in Ukraine and the deep causes of the phenomenon outspread. The qualification of corruption in the historical context is analyzed, as well as the mechanisms of its prevention and resistance. It is noted that today’s corruption situation in Ukraine is the result of tendencies that originated from soviet times and became characteristic for the transitional stage on the way to building modern democratic state. The usage of “corruption” definition in public administration and jurisprudence literature was analyzed, and the existence of great number of different opinions about the understanding of essence of this phenomenon was stated. Based on the proposed definitions of corruption, the signs of corruption that characterize the definition are distinguished. Attention is drawn to the fact that the drawback of the number of definitions of the analyzed term is that the only subject of corruption is considered the person endowed with powers. At the same time the fact is not considered that the other party often voluntarily offers the bribe to their advantage, knowing that this deed is forbidden by the law and will have negative consequences. It is reported that recently there are a lot of talk in Ukraine about the need in transparency, openness and accountability of the government, and that the lack of the latter was the determining factor for public distrust of the government. The attention is paid to political bias of public servants that does not have adequate coverage. As long as this fact is not noted in the legal framework, it may become the basis for the improper performance of public servants duties. In the procedural aspect the question of interests’ conflict is not fully defined and requires some careful consideration, as it can somehow influence the rotation of personnel. This rotation can occur not only on the basis of objectivity, but also depending in certain beliefs and political expediency.

Key words: corruption; corruption activities; corruption risks; corruptogenic opportunities; public servants; bribe.